

IZVJEŠTAJ O JAVNOJ RASPRAVI

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o notarima

U skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Službeni list CG“, broj 12/12), Ministarstvo pravde organizovalo je javnu raspravu o **Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima**. Javni poziv za učešće u javnoj raspravi upućen je građanima, naučnoj i stručnoj javnosti, državnim organima, političkim strankama, nevladinim organizacijama, međunarodnim organizacijama, medijima i svim zainteresovanim organizacijama i zajednicama objavljivanjem na web stranici ministarstva i na portalu e-uprave, dana 04.februara 2015. godine. Uz javni poziv, na internet stranici ministarstva objavljen je i Program javne rasprave, Predlog izmjena i dopuna zakona sa obrazloženjem i kontakt za ostavljanje primjedbi i sugestija.

Javna rasprava, u trajanju od 40 dana od dana objavljivanja javnog poziva, zaključena je 17. marta 2015. godine i odvijala se u skladu sa predviđenim Programom javne rasprave, a u sklopu iste održan je okrugli sto u Staroj zgradi Vlade Crne Gore u Podgorici, dana 12.marta 2015. godine, u 10 časova.

Ovlašćeni predstavnici Ministarstva pravde koji su učestvovali u raspravi o Predlogu izmjena i dopuna Zakona o notarima bili su: Duško Marković, potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar pravde, Branka Lakočević, pomoćnik ministra pravde, Ibrahim Smailović, sudija Osnovnog suda u Podgorici, Anka Vučinić, Jadranka Vukčević, Đorđije Bošnjak, samostalni savjetnici i ovlašćeni službenici za nadzor u Ministarstvu pravde u Direktoratu za pravosuđe Ministarstva pravde i Milena Rajković, samostalni savjetnik u Direktoratu za pravosuđe Ministarstva pravde. Učesnici na okruglom stolu bili su i članovi radne grupe, notari i predstavnici javnih izvršitelja.

Okrugli sto otvorio je **potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar pravde g-din Duško Marković**.

Ministar Marković u svom uvodnom izlaganju pohvalio je institut notarijata, navodeći da ga je uvijek izdvajao kao primjer dobre prakse u reformi pravosuđa, ističući da su notarijat i besplatna pravna pomoć dva pravna instituta koji su primjeri brze i efikasne implementacije, u korist države i zajednice. Ocijenio je nužnom postojanje snažne sprege između Ministarstva pravde i notarske službe u cilju stvaranja uslova da se notarijat i ubuduće razvija ustaljenom dinamikom.

Dalje, je istakao da je notarska služba od početka rada u velikoj mjeri ispunila svoje ciljeve, a rezultati pokazuju da je njihovo uvođenje u znatnoj mjeri doprinijelo rasterećenju sudova i organa uprave, bržem odvijanju pravnog prometa, kao i povećanju stepena zaštite prava i interesa građana i pravnih lica. Takođe, je naveo da predložene izmjene nijesu posljedica želje Ministarstva pravde da nešto kontroliše, upravlja notarskom profesijom ili ugrozi nezavisnost notarske službe, već se izmjenama pristupilo radi otklanjanja nedostataka i dilema koje su se pojavile u dosadašnjoj primjeni, kao i u cilju stvaranja uslova za kvalitetnije, brže i efikasnije obavljanje notarske djelatnosti i težnji ka postizanju evropskih standarda u notarskoj profesiji, jačanju odgovornosti, nepristrasnosti i profesionalne etike. Osim navedenih, još jedan od bitnih razloga zbog čega se pristupilo izmjenama i dopunama zakona jesu određeni nedostaci koji su se iskristalisali u trogodišnjem radu notarske službe kao i da pojedina važeća zakonska rješenja nijesu se u praksi dobo pokazala, a posebno u dijelu odredbi koje se odnose na rokove zastare za pokretanje disciplinskog postupka, kao i postupka disciplinske odgovornosti notara zbog povreda službene dužnosti, pa su prateći te nedostake važećeg zakonskog teksta izvršene izmjene u smislu produženja rokova zastare za pokretanje disciplinskog postupka, uvođenje lakših i težih povreda notarske dužnosti, kao i dvostepenosti disciplinske odgovornosti čiji su članovi iz reda sudija i predstavnika Notarske komore

Nakon toga g-đa **Branka Lakočević, pomoćnica Ministra pravde i Direktorica direktorata za pravosuđe**, istakla je da je pored ovih što je istakao potpredsjednik Marković i razlog za izmjenu Zakona o notarima, jeste donošenje izmjena i dopuna Zakona o vanparničnom postupku, čija će primjena početi za manje od mjesec dana, a kojim se sprovođenje postupka za raspravljanje zaostavštine povjerava notaru, koji će kao povjerenik suda biti ovlašćen da donosi odgovarajuće akte, što će dovesti do rasterećenja rada sudova a uticaće i na dužinu trajanja postupka. Dalje je istakla da je predloženim izmjenama i dopunama predviđeno da notarsku tarifu donosi Vlada po pribavljenom mišljenju Notarske komore, za razliku od dosadašnjeg rješenja kada je tarifu donosila Komora, uz saglasnost Vlade. Nadalje je istakla da su odredbe koje regulišu disciplinsku odgovornost notara pretrpjele najviše izmjena, kako u pogledu disciplinskih organa koji će odlučivati, tako i u pogledu rokova zastarjelosti, ali i disciplinskih prekršaja. Ukazala je da su rokovi zastarjelosti za pokretanje i vođenje disciplinskog postupka produženi iz razloga što su se odredbe kojima se utvrđivao rok zastare u praksi pokazale neefikasnim. Takođe je ukazala da su uvedena dva nova člana kojima se predviđa zabrana bilo kakve diskriminacije i kojima se uvodi upotreba rodnoosjetljivog jezika, te da se predloženim izmjenama i dopunama daje mogućnost da dva ili više notara sa istog službenog područja obavljaju notarsku djelatnost u zajedničkoj kancelariji. Takođe je navela kao jednu od bitnih poboljšanja kada je u pitanju Predlog zakona tu da je povećan najniži iznos osiguranja od odgovornosti sa dosadašnje desetogodišnje prosječne zarade u Crnoj Gori na 100 000 eura.

Na okruglom stolu diskutovalo je 7 (sedam) učesnika koji su dali načelne i pojedinačne primjedbe i sugestije, postavljana su pitanja i dati komentari, kao i pojašnjenja i odgovori od strane članova radne grupe.

Pregled primjedbi i sugestija iznesenih na okruglom stolu:

Branislav Vukićević, notar, predsjednik Notarske Komore i član radne grupe, smatra da su predloženi rokovi zastarjelosti koji se odnose na disciplinsku odgovornost notara predugi, da bi troškovi za disciplinske organe trebalo da idu na teret budžeta države, a ne Notarske komore, te da je neophodno pooštravanje kada su u pitanju disciplinske mjere. Dalje navodi da nema razloga za izmjenu važećeg Zakona o notarima u pogledu nadležnosti za donošenje tarife, jer po važećem zakonu Tarifu donosi Skupština Notarske komore uz saglasnost Vlade Crne Gore, te da bi bilo najcjelishodnije da se Notarska tarifa usvaja na saglasan predlog Ministarstva pravde i Notarske komore ili u krajnjem slučaju na predlog Ministarstva pravde uz obaveznu saglasnost Notarske komore. Predlaže da se notarima omogući pravo neposrednog pristupa i uvida u elektronsku bazu podataka javnih regisara (Uprave za nekretnine, CRPS-a, matične evidencije). Takođe smatra da je potrebno uskladiti novi Zakon o notarima sa Zakonom o svojinsko-pravnim odnosima. Konačno, nalazi za prihvatljivo predloženo rješenje da Ministar imenuje disciplinskog tužioca i njegovog zamjenika na predlog Vrhovnog državnog tužioca.

Danilo Jovanović, notar iz Tivta smatra da treba vršiti izmenu člana 4 važećeg zakona koji se odnosi na poslove notara, jer je isti previše suvoparan i ne daje notarima mogućnost „službene ovjere privatne isprave“. Predlaže da se u okviru poslova notara propiše davanje pravnih savjeta stranci.

Darko Ćurić, notar iz Podgorice, potpredsjednik Notarske komore i član radne grupe, smatra da isključivanje Notarske komore iz prilikom određivanja Tarife ugrožava ekonomsku sigurnost notara i njihovu samostalnost, pa u skladu sa tim predlaže da notarsku tarifu zajednički donose Ministarstvo pravde i Notarska komora. Ističe da nije u redu što se odgovornost notara tretira strožije nego disciplinska odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija. Takođe smatra da su predloženi rokovi za zastarjelost pokretanja i vođenja disciplinskog postupka protiv notara neopravdano dugi, te da bi trebalo zadržati važeće zakonsko rješenje kada je u pitanju prvostepeni disciplinski postupak, a da eventualno, kada je u pitanju Drugostepena disciplinska komisija, članovi iste mogu biti jedan sudija i jedan predstavnik Ministarstva pravde.

Tanja Čepić, notar iz Podgorice, navela je da su predložene radikalne promjene Zakona o notarima, pogotovo ako se ima u vidu da je funkcija notarijata u potpunosti ostvarila svoju ulogu. Navela je da je saglasna sa predloženim izmjenama zakona po pitanju disciplinske odgovornosti notara, pa i u dijelu sa kojim se neki notari nijesu saglasni, te da rokovi treba da budu takvi kakvi jesu, jer to najbolje znaju oni koji su trebali da rješavaju probleme u notarskoj službi. Nije se saglasila sa odredbom o uvođenju sudija u prvostepene i drugostepene disciplinske komisije, pojašnjavajući da to smatra radikalnom mjerom o kojoj treba još razgovarati. Takođe

je imala primjedbe i na predloženo rješenje koje se odnosi na nadležnost za donošenje notarske tarife.

Sonja Radović, notar iz Podgorice, prethodno je pročitala primjedbe i sugestije **Danka Bjekovića, notara iz Pljevalja**, u kojima je isti prigovorio na predloženo rješenje po pitanju nadležnosti za donošenja notarske tarife. Primjedbe **notara Sonje Radović** odnose se na Disciplinskog tužioca, jer po njenom mišljenju, nije dobra odluka da disciplinski postupak vodi neko ko se bavi krivičnim pravom.

Mira Bogić, notar iz Podgorice, imala je primjedbe na član 25 važećeg Zakona o notarima, kojim se reguliše privremeneo udaljenje notara i predložila je brisanje tačke 2 stava 1. Primjedbe je uputila i u odnosu na član 37 Predloga izmjena i dopuna sa razloga što je postavljen suviše široko, pa ostavlja mnogo prostora za tumačenje. Kada su u pitanju pripravnici, kritike je uputila na dužinu predloženog roka za sticanje uslova za polaganje pravosudnog ispita. Predložila je da Notarska kancelarija dobije status pravnog lica.

Maja Đurasović, saradnik u notarskoj kancelariji Anđelka Miloševića, notara iz Podgorice, istakla je da predloženo rješenje koje se odnosi na čuvanje spisa nije dovoljno razrađeno i da nije dovoljno definisan postupak kada je u pitanju predaja notarskih akata, knjiga i dokumenata u slučaju prestanka vršenja poslova notara. Iznijela je primjedbe i u odnosu na predloženo rješenje koje se odnosi na poslove zamjenika notara, navodeći da je taj član neprecizan, te da je nelogično rješenje da notarski pripravnik stiče pravo polaganja pravosudnog ispita tek nakon tri godine pripravničkog staža u notarskoj kancelariji, a isto je i diskriminatorско u odnosu na pripravnike u pravosuđu.

Pregled primjedbi i sugestija dostavljenih tokom javne rasprave:

Advokatska komora Crne Gore, advokati Ana Stanković-Mugoša, Veselinka Vratnica, Nikola Samardžić, Dragan Perovanović, Rada Dobrijević-Bralić i Olga Kordić, u primjedbama i predlozima dostavljenim pismenim putem i u elektronskoj formi prigovaraju proširenju nadležnosti notara za vođenje postupka raspravljanja zaostavštine, a neustavnom smatraju odredbu o isključivoj mjesnoj nadležnosti za poslove prometa nekretnina, koja je predložena članom 5 Predloga izmjena i dopuna. Predložili su unošenje odredbe prema kojoj bi advokati mogli da sastavljaju sve isprave (ugovore i ostalo), jer bi samo takvo zakonsko rješenje bilo u skladu sa Ustavom Crne Gore, te u tom smislu predlažu brisanje člana 5 i 6 važećeg zakona. Takođe smatraju problematičnim rješenja vezana za institut zamjenika notara, kako sa aspekta prava, tako i sa aspekta odgovornosti, a nejasnom smatraju izmjene kada je u pitanju notarski saradnik, kojima se smanjuju kriterijumi u pogledu uslova za notarskog saradnika, dok se u isto vrijeme se proširuje nadležnost notara. Predložili su uvođenje prigovora protiv rješenja notara kojim isti odbija da preduzme određenu službenu radnju, da učesnici pravnog posla za koji je obavezna forma notarskog zapisa ili kada je to drugim zakonom određeno mogu privatnu ispravu da

potvrde (solemnizuju) kod notara, sadržinu klauzule o potvrđivanju, uslove za potvrđivanje isprave, te u tom smislu ispitivanje uslova za preduzimanje pravnog posla, kao i ispitivanje dozvoljenosti pravnog posla. Konačno, pohvalili su napore Ministarstva pravde da donosi notarsku tarifu, uz pribavljanje mišljenja Notarske komore, te da imenuje disciplinsku komisiju i disciplinskog tužioca. Predložili su da se javna rasprava produži i ponovo održi okrugli sto.

Vukčević Andrijana, Adžić Jadranka i Ćurić Darko, notari iz Podgorice, pismenim putem su dostavili predlog da se u članu 9 Predloga Zakona o izmjenama i dopunama zakona o notarima, pored predloženih izmjena, dodaju još dva nova stava kojim bi se propisalo da notarske zapise o pravnim poslovima na osnovu kojih se vrši prenos i uspostavljanje prava svojine i drugih stvarnih prava na nepokretnostima u kojim se kao ugovorna strana pojavljuju država, odnosno državni organi i organizacije, jedinice lokalne samouprave, javne ustanove i prevredna društva u kojima je država vlasnik kapitala više od 50%, obavezno sastavlja notar kojeg odredi Notarska komora, te da Notarska komora posebnim aktom utvrđuje postupak određivanja notara koji će sačinjavati notarski zapis u navedenoj situaciji, vodeći računa da bude obezbijeđena ravnomjerna zastupljenost notara, poštujući abecedni red prezimena notara i pravila o mjesnoj nadležnosti. Istakli su da primjedba u pogledu proširenja nadležnosti notara za vođenje postupka za raspravljanje zaostavštine nije materija koja je regulisana Predlogom izmjena i dopuna zakona o notarima, već Predlogom izmjena i dopuna Zakona o vanparničnom postupku, sa kojim je Predlog izmjena i dopuna zakona o notarima samo usklađen.

Odgovor obrađivača zakona:

Obrađivač je razmotrio sve primjedbe i sugestije koje su dostavljene tokom javne rasprave. Na osnovu tih sugestija i primjedbi izvršio je doradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima i pripremiti konačnu formu Predloga.

Naime, kada je u pitanju Predlog izmjena i dopuna Zakona o notarima, možemo vidjeti da se primjedbe i sugestije u najvećem broju slučajeva odnose na nadležnost za donošenje notarske tarife, disciplinski postupak kroz dužinu rokova zastarjelosti za pokretanje i vođenje disciplinskog postupka i sastav prvostepene i drugostepene disciplinske komisije, te na proširenje nadležnosti notara na vođenje postupka za raspravljanje zaostavštine. U tom smislu, kada su u pitanju primjedbe vezane za disciplinsku odgovornost notara, ne stoje navodi da su najstrožiji kriterijumi predviđeni za notarsku profesiju. Naime, slijedeći korak reformi pravosudnog sistema donesen je novi Zakon o sudskom savjetu i sudijama i Zakon o državnom tužilaštvu čija zakonska rješenja znatno unapređuju i predviđaju strožiji sistem odgovornosti za nosioce pravosudnih funkcija. Takođe, kada su u pitanju nova zakonska rješenja kojima se reguliše Disciplinski tužilac i Disciplinska komisija, što načinom izbora Disciplinskog tužioca, što sastavom i načinom izbora Disciplinske

komisije, obezbjeđuje se nezavisnost rada Disciplinskog tužioca i Disciplinske komisije što će doprinijeti sa jedne strane većem ugledu notara kod samih građana, a sa druge strane preventivno uticati na notare i na razvijanje njihove svijesti o ozbiljnosti i značaju povjerenih im poslova. Kada su u pitanju primjedbe vezane za nadležnost za donošenje notarske tarife, važeće zakonsko rješenje propisuje da Skupština Notarske komore donosi tarifu uz saglasnost Vlade, što znači da i kada se donese notarska tarifa, ukoliko ista ne dobije saglasnost Vlade, ne može se primjenjivati. Kada su u pitanju uslovi za polaganje pravosudnog ispita, išlo se u korak sa izmjenama propisa koji regulišu tu materiju, a koje su u toku i biće sadržane u Zakonu o pravosudnom ispitu. Nadalje, proširenje nadležnosti notara, je izmjena koja će dugoročno gledano dovesti do smanjenja broja sporova pred sudovima u onim oblastima za koje se poslovi mogu povjeriti notaru, što će ujedno ubrzati postupak i skratiti trajanje istog. Obrađivač zakona takođe napominje da se ovdje mora imati u vidu da će teza o rasterećenju rada sudova dati rezultate u budućnosti, imajući u vidu da je notarska služba kod nas mlada, a za postuzanje rezultata u navedenim postupcima potrebno je da se stekne ugled i poštovanje kako kod zakonodavne tako i kod sudske vlasti i građana. U duhu Evropske konvencije o ljudskim pravima, koja je danas moralni imperativ modernog društva i od izuzetnog značaja za crnogorsko zakonodavstvo uvedena su dva nova člana 8a i 8b koji se odnose na zabranu bilo kakve vrste diskriminacije i kojima se uvodi upotreba rodno senzitivnog jezika. Obrađivač smatra cjelishodnim održavanje sastanka radne grupe nakon okončanja javne rasprave.

Umjesto zaključka

Na osnovu komentara, primjedbi i sugestija koje su iznijete tokom javne rasprave i zaključaka sa sastanka radne grupe koji će biti naknadno održan, Ministarstvo pravde će doraditi tekst Predloga zakona i pripremiti ga za konačnu formu Predloga.